

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Μας χαροποιεί ιδιαίτερα ότι ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών προσυπογράφει τις αρχές της προοδευτικής πολιτικής αλλά όλες οι κυβερνήσεις βεβαίως και όπως είπε με καλή πρόθεση και ευχόμεστε καλή επιτυχία.

Κύριε Παπαντωνίου έχετε το λόγο.

Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ:

Ευχαριστώ πολύ. Θα ήθελα καταρχήν να ευχαριστήσω τον Υπουργό κ. Αλογοσκούφη και τον κ. Παπαγιαννάκη που αποδέχτηκαν την πρόσκληση για να μετάσχουν στην πρώτη εκδήλωση του Κέντρου Ερευνών Προοδευτικής Πολιτικής.

Και θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω όλους εσάς αγαπητές φίλες και φίλοι που μας τιμάτε εδώ σήμερα με την παρουσία σας και μας δίνετε δύναμη για να συνεχίσουμε αυτό το έργο, το οποίο ξεκινήσαμε μόλις πριν από ένα μήνα και το οποίο ουσιαστικά αναφέρεται στην ανάγκη του να δημιουργήσουμε στην Ελλάδα περισσότερα κέντρα και βήματα για ένα σοβαρό και αξιόπιστο διάλογο πάνω στα μεγάλα προβλήματα που απασχολούν την ελληνική κοινωνία.

Διότι πιστεύω ότι είναι κοινή μας διαπίστωση ότι ούτε αναγκαστικά μέσα στα πολιτικά κόμματα ούτε ίσως στη Βουλή και σίγουρα όχι και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας δεν έχει διαμορφωθεί ένας τέτοιος σοβαρός και αξιόπιστος χώρος, όπου να ανταλλάσσονται απόψεις με αντικειμενικότητα και νηφαλιότητα και να μπορεί ο πολίτης να παρακολουθεί τα ζητήματα και να παίρνει σωστές θέσεις απέναντι στα προβλήματα, τα οποία τον απασχολούν.

Και συμφωνούμε όλοι ότι η χώρα μας παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, αντιμετωπίζει ακόμα πολύ σοβαρά προβλήματα στην κοινωνία, στην οικονομία ακόμη και στις διεθνείς σχέσεις και ότι υπάρχει ανάγκη, υπάρχει πολύ μεγάλη ανάγκη για ένα σοβαρό αξιόπιστο και νηφάλιο διάλογο.

Διαλέξαμε το ζήτημα της οικονομίας γιατί όλοι πιστεύουμε ότι η οικονομία είναι το θεμέλιο της προόδου. Ήταν επίκαιρο το ζήτημα λόγω του προϋπολογισμού και θα συμβάλω και εγώ με τις θέσεις και απόψεις μου στη διαμόρφωση μιας αντίληψης όχι μόνο γύρω από το που βρίσκεται σήμερα η ελληνική κοινωνία μετά από μια 10ετία ουσιαστικά προόδου στο πλαίσιο της ένταξης στην ΟΝΕ αλλά ποιες είναι οι προοπτικές για την ελληνική οικονομία και μάλιστα οι προοπτικές ή αν δεν γίνουν τάχιστα ορισμένες μεταρρυθμίσεις, τις οποίες κρίνω ότι είναι απολύτως απαραίτητες αλλά και κυρίως επείγουσες. Ο προϋπολογισμός μιας χώρας ακόμη και σε καθεστώς μεγάλης παγκοσμιοποίησης είναι ένα βαρύ εργαλείο άσκησης οικονομικής πολιτικής. Τα οικονομικά του κράτους, η φορολογία, οι δαπάνες, οι όλες επιλογές πάνω στα ελλείμματα και τα χρέη επηρεάζουν και το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας αλλά και τη διανομή του εισοδήματος.

Και ένας προϋπολογισμός πάντα κρίνεται με δύο κριτήρια. Πόσο συμβάλει σε αυτό που λέμε αναπτυξιακή διαδικασία και πόσο συμβάλει στην προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Και με τα δύο αυτά κριτήρια θα αξιολογηθεί και ο προϋπολογισμός του 2007.

Το πρώτο κεφάλαιο είναι οι φόροι. Στους φόρους θέλω να κάνω τρία σχόλια. Το πρώτο είναι ότι τα τελευταία τρία χρόνια δυστυχώς υπάρχει μια επιδείνωση της σχέσης εμμέσων προς αμέσους φόρους. Ενώ τα προηγούμενα χρόνια ασκήθηκε μια συστηματική πολιτική, η οποία έχει έναν αναδιανεμητικό χαρακτήρα με τόνωση του σκέλους της άμεσης φορολογίας και μείωση των εμμέσων φόρων, αντίθετα από το 2004 και μετά αυξήθηκαν συστηματικά οι φόροι στον ΦΠΑ, τα ποτά, τσιγάρα, καύσιμα και άλλα προϊόντα και υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να ανατραπεί η βελτίωση της σχέσης εμμέσων προς αμέσους φόρους και φοβάμαι ότι αυτό οδήγησε σε μια επιδείνωση ενός βασικού κοινωνικού δείκτη στον τομέα της φορολογίας. Ένα δεύτερο στοιχείο που θέλω να επισημάνω είναι ότι στο εσωτερικό των αμέσων φόρων έχουμε μια ανάλογη εξέλιξη. Τα έσοδα από τους φόρους τα κέρδη των επιχειρήσεων, βλέπουμε ότι είναι στάσιμα ουσιαστικά λόγω της μείωσης των συντελεστών στο χώρο αυτό ενώ αντίθετα τα έσοδα από τους φόρους τα φυσικά πρόσωπα, που είναι κυρίως οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι, έχουν μια σαφώς αυξητική τάση. Άρα και στο σημείο αυτό υπάρχει μια αρνητική εξέλιξη σε ότι αφορά την κοινωνική δικαιοσύνη. Όμως το τρίτο στοιχείο πιστεύω ότι είναι το πιο σημαντικό. Είχαμε διαπιστώσει την πρώτη 2ετία της σημερινής διακυβέρνησης μια κάμψη στους ρυθμούς φορολογικών εσόδων. Παρά τις αυξήσεις στον ΦΠΑ και σε κάποιους άλλους συντελεστές τα έσοδα από τους φόρους δεν παρακολουθούσαν καν την εξέλιξη του ονομαστικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Η μόνη εξήγηση η οποία μπορούσε να δοθεί, ήταν ότι διογκώθηκε την τελευταία τριετία η φοροδιαφυγή. Όχι βεβαίως ότι η σημερινή κυβέρνηση είναι υπεύθυνη για το τεράστιο πρόβλημα της φοροδιαφυγής στη χώρα μας, η οποία είχε και συνεχίζει να έχει τεράστιες διαστάσεις και συνδέεται με το μεγάλο κομμάτι που αντιπροσωπεύει η παραοικονομία και όλοι γνωρίζουμε ότι η φοροδιαφυγή αυτή οφείλεται κυρίως στη δομή της οικονομίας μας, στο γεγονός ότι επικρατούν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις σε πάρα πολλούς τομείς και επίσης τη γνωστή αναποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού που συνδέεται με τη γενικότερη παθογένεια της δημόσιας διοίκησης.

Γεγονός όμως παραμένει, ότι την τελευταία τριετία παρατηρήθηκαν φαινόμενα διόγκωσης του φαινομένου της φοροδιαφυγής, σε αντίθεση με αυτό που είχε συμβεί τα προηγούμενα χρόνια. Διότι μπορώ να σας πω σαν Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών στη διάρκεια της ενταξιακής περιόδου ένα μεγάλο βάρος της προσπάθειάς μας στο Υπουργείο Οικονομικών, ήταν η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής με έναν συστηματικό τρόπο και ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα που εφαρμόστηκε για αρκετά χρόνια.

Και τα τρία στοιχεία του προγράμματος αυτού αξίζει τον κόπο να επισημανθούν. Το πρώτο ήταν η εισαγωγή του TAXIS του συστήματος μηχανοργάνωσης, που απλοποίησε πάρα πολύ τις φορολογικές διαδικασίες, έφερε διαφάνεια σε μεγάλο βαθμό στη φορολογία και έκανε πιο εύκολη τη σύλληψη της φορολογητέας ύλης.

Το δεύτερο ήταν η συγκρότηση του ΣΔΟΕ, του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, που παρά τις δεδομένες αδυναμίες τις οποίες αναγνωρίζω, συνέβαλε αρκετά ουσιαστικά στην καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος και το τρίτο ήταν ότι δημιουργήσαμε περίπου εκ του

μηδενός στο Υπουργείο Οικονομικών ένα σύστημα φορολογικών ελέγχων για να ελέγξουμε επιτέλους τις μεγάλες ιδιαίτερα επιχειρήσεις, που στη χώρα μας ήταν ουσιαστικά ανεξέλεγκτες.

Απόδειξη ότι το σύστημα αυτό απέδωσε είναι η εξής. Σε όλη τη διάρκεια της ενταξιακής περιόδου, μια μόνο χρονιά αυξήσαμε τους φόρους. Το 1997 με τους 10 ή 12 αν θυμάμαι, δεν θυμάμαι πως το είχαμε διαφημίσει τότε για να το περάσουμε σε μια δύσπιστη Βουλή και σε μια ακόμη πιο δύσπιστη κοινή γνώμη, 10 ή 12 φόρους στους έχοντες και στους κατέχοντες. Ήταν η μόνη χρονιά που πραγματικά υπήρξε μια φορολογική επιβάρυνση για να εδραιώσουμε την πορεία ένταξης στην ΟΝΕ.

Από το '98 και μετά τα επόμενα χρόνια μειώναμε συστηματικά τους φορολογικούς συντελεστές και στο φόρο εισοδήματος και στο φόρο επιχειρήσεων και στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στα καύσιμα που τα κατεβάσαμε στο χαμηλότερο δυνατό όριο και στα αυτοκίνητα που ως δια μαγείας στην Ελλάδα έγιναν σχετικά προσιτά για τη μέση οικογένεια κα σε μια σειρά από άλλα προϊόντα και υπηρεσίες.

Παρά όμως το γεγονός ότι μειώναμε συστηματικά τους φόρους στους εντίμους φορολογημένους, το σύνολο των φορολογικών εσόδων αυξανόταν ταχύτερα από το ονομαστικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, αντανakλώντας την πρόοδο του αγώνα που διεξάγαμε εναντίον της φοροδιαφυγής.

Δυστυχώς σήμερα δεν φαίνεται παρά τις προθέσεις και τους λόγους και τις εξαγγελίες να δίνεται στην πράξη η ανάλογη έμφαση στον αγώνα κατά της φοροδιαφυγής και αυτό φοβάμαι ότι συμβάλει και στη συντήρηση του προβλήματος του ελλείμματος περισσότερο απ' ότι πρέπει αλλά και στην επιδείνωση της κοινωνικής δικαιοσύνης, διότι είναι φανερό ότι η φοροδιαφυγή ανταμείβει τους ατσίδες, ανταμείβει τους πλουσιότερους, ανταμείβει αυτούς που δεν σέβονται τον νόμο και τις διαδικασίες και κυρίως ενοχοποιεί, τιμωρεί τους εντίμους φορολογουμένους, οι οποίοι είναι η τεράστια πλειοψηφία, θα έλεγα η παμψηφία των μισθωτών και των συνταξιούχων.

Υπάρχουν δύο τρία πράγματα, τα οποία θα πρέπει να επισημάνω. Η εξαγγελία για κατάργηση του ΣΔΟΕ το 2004 υπήρξε ιδιαίτερα ατυχής, διότι αποδυνάμωσε τους φορολογικούς ελέγχους.

Δεύτερον. Τα ελεγκτικά κέντρα απ' ότι πληροφορούμαι δεν λειτουργούν πλέον με τον ίδιο αποτελεσματικό τρόπο και τέλος το κρίσιμο, το κρίσιμότερο στοιχείο για να πάει η Ελλάδα σε ένα στάδιο αποτελεσματικής αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, είναι η επέκταση και η ανάπτυξη της μηχανοργάνωσης κυρίως μέσα από την ενοποίηση των βάσεων δεδομένων. ΔΕΗ, ασφαλιστικά ταμεία, όλα αυτά πρέπει να ενσωματωθούν στις βάσεις δεδομένων για να μπορεί το Υπουργείο Οικονομικών να κάνει δειγματοληπτικούς σε βάθος ελέγχους, όπως στην Αμερική όπως σε άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου δεν ελέγχονται όλοι οι φορολογούμενοι, μόνο το 2 ή το 3% αλλά τόσο αποτελεσματικά που λειτουργεί πλέον ως φόβητρο για όλους τους υπόλοιπους φορολογουμένους, με αποτέλεσμα όλοι λίγο πολύ να υποχρεώνονται ηθικά ή ψυχολογικά ή ακόμα και διοικητικά να εκπληρώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Δεύτερο κεφάλαιο, δαπάνες, που είναι το κρίσιμο ζήτημα για τον κάθε Υπουργό Οικονομικών και για μένα παλαιότερα και με τον κ.

Αλογοσκούφη τώρα και όποιον μελλοντικό Υπουργό Οικονομικών στον τομέα

των δαπανών. Είναι το τέρας της σπατάλης στο δημόσιο. Τι σημαίνει σπατάλη. Σπατάλη είναι να διατηρεί το δημόσιο υπηρεσίες ή Οργανισμούς που αναλίσκουν ένα μεγάλο μέρος των εσόδων του κράτους χωρίς να αποδίδουν το ανάλογο ή αντίστοιχο κοινωνικό ή αναπτυξιακό αποτέλεσμα. Δεν χρειάζεται μεγάλη φαντασία αν δούμε γύρω μας, κοιτάξουμε γύρω μας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα να σκεφτούμε ο καθένας μας, ο καθένας σας πολλές υπηρεσίες, οι οποίες δεν ικανοποιούν στη χώρα μας τα ελάχιστα κριτήρια κοινωνικής ή αναπτυξιακής αποτελεσματικότητας. Πολλές οι κυβερνήσεις, έχουν κάνει πολλές προσπάθειες με περισσότερη ή λιγότερη επιτυχία για την καταπολέμηση της σπατάλης. Οι προθέσεις δεν λείπουν στην Ελλάδα και άλλες κυβερνήσεις πέτυχαν κάτι περισσότερο, άλλες κάτι λιγότερο.

Το ερώτημα είναι ποιο είναι το κρίσιμο, το καθοριστικό βήμα από εδώ και μπρος. Πιστεύω ότι το βήμα αυτό έχει δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο είναι η έναρξη κατάρτισης πολυετών προϋπολογισμών. Όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε άλλες μεγάλες χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής όπου γίνεται προγραμματισμός σε τριετή ή τετραετή βάση των προγραμμάτων οπότε επιβάλλεται εκ των πραγμάτων βαθιά μελέτη και πειθαρχία. Υπάρχουν ετήσιες εκταμιεύσεις που ενσωματώνονται στον ετήσιο προϋπολογισμό για την πρόοδο των προγραμμάτων αυτών ανάλογα με την αποτελεσματικότητα την οποία έχουν. Άρα το κράτος κρατάει ένα μοχλό για να ελέγξει την απόδοση των δαπανών και το δεύτερο βεβαίως δεν είναι καμιά μεγάλη φαντασία, είναι κάτι απλό αλλά δύσκολο να γίνει. Γενίκευση της διενέργειας ελέγχων κόστους οφέλους ώστε να εντοπιστούν οι εστίες σπατάλης και να ληφθούν βεβαίως τα αναγκαία μέτρα με το όποιο πολιτικό κόστος.

Εάν δεν γίνει αυτό αγαπητές φίλες και φίλοι και η σπατάλη συνεχίσει να διατρέχει το ελληνικό δημόσιο, φοβάμαι ότι δύσκολα θα εξευρεθούν πόροι για την άσκηση ουσιαστικής κοινωνικής και αναπτυξιακής πολιτικής και θα έρθω αμέσως σε αυτό το θέμα.

Διότι αυτό το οποίο βλέπουμε είναι ότι παρά τις προεκλογικές εξαγγελίες, τις οποίες νομίζω ότι ο ελληνικός λαός είχε αγκαλιάσει το 2004 για ουσιαστική για παράδειγμα αύξηση τις δαπάνες για την παιδεία και την υγεία, τώρα βλέπουμε μετά από τρία χρόνια τα ποσοστά δαπανών στην παιδεία αλλά νομίζω και στην υγεία υπολείπονται σε σχέση με τα προ τριετίας επιτευχθέντα σε ότι αφορά σαν ποσοστά του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, το καταλήγω αντί να αυξηθούν και επίσης ακόμα και στο φετινό προϋπολογισμό έχω την αίσθηση ότι οι ρυθμοί αύξησης των δαπανών για παιδεία και υγεία υπολείπονται σε σχέση με τους ρυθμούς αύξησης των συνολικών πρωτογενών δαπανών.

Βεβαίως η κυβέρνηση θέλει να συγκρατήσει και να περιορίσει τα ελλείμματα και αυτός είναι ένας απόλυτα σωστός στόχος αλλά φοβάμαι ότι αυτό το αποτέλεσμα, το οποίο δεν νομίζω ότι θα είναι ιδιαίτερα αρεστό στη σημερινή κυβέρνηση και σε οποιαδήποτε κυβέρνηση, αντανακλά την έλλειψη επιτυχίας στον αγώνα για την καταπολέμηση της σπατάλης και κατ' επέκταση επίσης για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Τώρα το αποτέλεσμα με την έλλειψη χρηματοδότησης της δημόσιας υγείας και παιδείας το ζούμε όλοι. Οι υπηρεσίες αυτές υποβαθμίζονται, απαξιώνονται. Παύουν να θεωρούνται πλέον δημόσια αγαθά. Το φακελάκι στην υγεία και η παραπαιδεία στην εκπαίδευση έχουν

εξευτελίσει την έννοια της δωρεάν παροχής υπηρεσιών. Το γνωρίζουμε όλοι μας όσοι έχουμε παιδιά, οποιασδήποτε ηλικίας και βεβαίως το γνωρίζουμε όλοι μας όταν έχουμε επαφή με αυτό που λέγεται ιατρικό σύστημα είτε ιδιωτικό είτε δημόσιο.

Εξάλλου η ίδια η υποβάθμιση της ποιότητας στην παροχή υπηρεσιών παιδείας και υγείας, οδηγεί πλέον τον μέσο πολίτη σε ιδιωτικά συστήματα με την ανάληψη του σχετικού δυσβάσταχτου κόστους. Η χαμηλή χρηματοδότηση της παιδείας σε συνδυασμό επίσης με το γεγονός ότι παρά τις εξαγγελίες, οι οποίες και αυτές είναι θελκτικές στο άκουσμα αλλά δυστυχώς δεν είναι ορατές δια γυμνού οφθαλμού, την μη προώθηση μεταρρυθμίσεων και ιδιαίτερα στο χώρο της ανωτάτης εκπαίδευσης, όπου βλέπουμε ότι τα πράγματα αναβάλλονται από μήνα σε μήνα, παρά το γεγονός ότι έχουν περάσει ήδη τρία χρόνια, συνδέεται άμεσα με τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Και σε αυτό θα ήθελα να διαφοροποιηθώ από τον προλαλήσαντα Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών τον κ. Αλογοσκούφη, ο οποίος βεβαίως ως καλός οικονομολόγος έχει και αυτός μια σαφή αντίληψη των θεμάτων αλλά ίσως ως εκ της θέσεώς του είναι περισσότερο αισιόδοξος για την ελληνική οικονομία απ' ό,τι ήταν όταν ήταν στην αντιπολίτευση, οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας σήμερα δεν είναι ιδιαίτερα καλές. Θα γίνω πιο συγκεκριμένος. Την τελευταία δεκαετία η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται σε τάξη του 4% με χαμηλούς πληθωρισμούς σε συνθήκες χαμηλού πληθωρισμού.

Θα μου πείτε η Ελλάδα δεν πέτυχε ρυθμούς Ιρλανδίας, δεν πέτυχε 7-8%, όμως το να πετύχεις 4% για δέκα χρόνια με χαμηλό πληθωρισμό σε σύγκριση με την Ελλάδα του πριν, αλλά και με όλες τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες πλην Ιρλανδίας τα τελευταία δέκα χρόνια, θα μου επιτρέψετε να θεωρήσω ότι είναι ένα πολύ μεγάλο εθνικό επίτευγμα. Είναι ένα πολύ μεγάλο εθνικό επίτευγμα και καλό είναι όλοι ανεξάρτητα από πολιτικές πεποιθήσεις να το αναγνωρίσουμε σαν ένα αντικειμενικό ιστορικό γεγονός. Εξάλλου αν δεν το πούμε εμείς τώρα, θα το πουν κάποιοι άλλοι μετά από μας. Τώρα το επίτευγμα αυτό, πέρα από διάφορες συγκυρίες, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο μείγμα πολιτικής που εφαρμόστηκε στη διάρκεια της πορείας ένταξης στην ΟΝΕ. Και το μείγμα αυτό είχε τρία στοιχεία τα οποία πολύ συνθηματικά αναφέρω. Το πρώτο είναι η σταθεροποίηση της οικονομίας. Με όποια μέθοδο απογραφής και να διαλέξουμε την εξαετία 1994-2000 τα ελλείμματα έβσανε από το 14% περίπου στο 3%, 11 εκατοστιαίες μονάδες, που είναι τεράστια πρόοδος. Ο πληθωρισμός έπεσε από το 13,5% στο 2,5%, τεράστια πρόοδος.

Το δεύτερο στοιχείο ήταν διαρθρωτικές αλλαγές. Ασφαλώς όχι όλες που έπρεπε, δε γίνανε ορισμένες, βέβαια ο νόμος είναι ότι η Ελλάδα στο διάστημα αυτό έκανε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα μετοχοποιήσεων και ιδιωτικοποιήσεων και απελευθερώσεων αγορών, που άλλαξε τη δομή της ελληνικής οικονομίας. Και το τρίτο είναι ένα φιλόδοξο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού των υποδομών, με τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και τα ολυμπιακά έργα. Άρα η συνταγή αυτή του επιτεύγματος ήταν σταθεροποίηση, διαρθρωτικές αλλαγές, υποδομές.

Αυτό το μοντέλο, στο οποίο όπως αντιλαμβάνεστε είχα κάποια συμμετοχή στη διαμόρφωσή του σαν Υπουργός για οχτώ χρόνια, μπορούμε να το βαφτίσουμε για λόγους ευκολίας το μοντέλο της ΟΝΕ. Ερώτημα: Έχει

συνέχεια, έχει προοπτική; Αν και είμαι από τους πατέρες του, θα έλεγα ότι όχι, έχει πλέον φθίνουσα απόδοση. Εξαντλεί τα όριά του. Γιατί εξαντλεί τα όριά του; Διότι και οι τρεις αυτοί οι προωθητικοί παράγοντες που ανέφερα πλέον εξαντλούνται.

Παράδειγμα η σταθερότητα της οικονομίας, τα χαμηλά επιτόκια.

Αυτά έχουν συντηρήσει, όπως όλοι ξέρουμε, μία μεγάλη κατανάλωση μέσα από τις κάρτες και το δανεισμό των νοικοκυριών. Τα νοικοκυριά όμως είναι πλέον ως εδώ στα χρέη. Άρα τα χαμηλά επιτόκια και η σταθερότητα της οικονομίας παύει να λειτουργεί ως κινητήριο μοχλός της ελληνικής οικονομίας, θα πάψει, είναι θέμα χρόνου, δύο τριών τεσσάρων ετών. Άλλο παράδειγμα, διαρθρωτικές αλλαγές. Ασφαλώς υπάρχει πεδίο δόξης λαμπρόν για νέες ιδιωτικοποιήσεις και απελευθερώσεις, το δέχομαι. Αλλά οι πιο πολλές και ιδιαίτερα τα φιλέτα της ελληνικής οικονομίας έχουν ήδη ιδιωτικοποιηθεί. Ούτε αυτό μπορεί να δώσει πολύ μεγάλη ώθηση πλέον στην οικονομία.

Τέλος οι υποδομές. Προφανώς πρέπει να κάνουμε και νέα έργα, την Ιόνια οδό και πολλά άλλα. Αλλά τα βασικά δίκτυα και οι βασικοί άξονες έχουν ήδη γίνει. Ούτε οι υποδομές και οι δημόσιες επενδύσεις μπορούν να λειτουργήσουν πλέον ως κινητήριο μοχλός της ελληνικής οικονομίας για να συνεχίσει να επιτυγχάνει ρυθμούς της τάξης του 4-5,5%.

Κι έχουμε επιπλέον καπέλο σε αυτά την παγκοσμιοποίηση. Τι σημαίνει παγκοσμιοποίηση; Σημαίνει άνοιγμα της οικονομίας, νέες δυνάμεις, οικονομία, Κίνα, βαλκανικές χώρες, πρώην κομμουνιστικές χώρες. Τι κοινό έχουν αυτές οι οικονομικές δυνάμεις; Χαμηλό εργατικό κόστος. Τι παράγει η Ελλάδα; Παραδοσιακά προϊόντα έντασης εργασίας.

Ο ανταγωνισμός αυτών των χωρών υποσκάπτει την παραγωγική μας βάση με φθηνές εισαγωγές, με έξοδο κεφαλαίων και επιχειρήσεων, αυξάνει την ανεργία. Και κάνει και κάτι άλλο ακόμα χειρότερο, πιέζει τα εισοδήματα προς τα κάτω, διότι υπάρχει μία τάση στην ελληνική οικονομία πλέον για να ανταγωνιστεί τους Βουλγάρους αν κρατάει χαμηλά τα μεροκάματα. Άρα κίνδυνος. Κίνδυνος σημαντικός.

Το μέλλον της οικονομίας αποτελεί βαθιά μου πεποίθηση και πιστεύω ότι όλοι στο πάνελ το συμμερίζονται αυτό, δεν περνάει μέσα από τη μείωση του εργατικού κόστους και την ανταγωνιστική εξίσωση με τις βαλκανικές χώρες. Το όνειρό μας δεν είναι να γίνουμε η Βουλγαρία του χθες. Η ανάπτυξη και η απασχόληση στη χώρα μας θα στηριχθούν όπως συμβαίνει στη Βόρεια Ευρώπη, σε προϊόντα και υπηρεσίες έντασης γνώσης. Εκεί είμαστε εν δυνάμει ανταγωνιστικοί.

Και η κοινωνική συνοχή, η συνοχή της κοινωνίας μας χρειάζεται μια μεγάλη αναδιανομή του εισοδήματος και βεβαίως ανασυγκρότηση του κοινωνικού κράτους. Για να τα κάνουμε όμως αυτά, χρειαζόμαστε δύο πράγματα. Χρειαζόμαστε πόρους, για να χρηματοδοτήσουμε όλα αυτά τα ωραία πράγματα τα οποία ανέφερα, και χρειαζόμαστε και συμφωνώ σε αυτό μεγάλες μεταρρυθμίσεις, το θέμα όμως είναι ποιες μεταρρυθμίσεις.

Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο έχει πρωταρχική σημασία για τη δημιουργία μιας κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης και το καταλαβαίνουμε όλοι μας. Άρα μεταρρύθμιση και αλλαγή στην εκπαίδευση. Ένα καλύτερο κράτος είναι απόλυτα απαραίτητο για την προώθηση της οικονομικής αναπτυξιακής διαδικασίας, άρα χρειαζόμαστε βελτίωση και εκσυγχρονισμό και αποκέντρωση στο κράτος.

Η κοινωνική συνοχή χρειάζεται μεγάλη αναδιανομή του εισοδήματος, μέσα από φόρους και δαπάνες. Και βεβαίως η κοινωνική συνοχή προϋποθέτει αναβάθμιση των υπηρεσιών παιδείας και υγείας, έτσι ώστε ο πολίτης να απολαμβάνει δωρεάν αυτές τις υπηρεσίες και να μην υποχρεώνεται να χρεώνεται και να αδειάζει η τσέπη του κάθε φορά που πάει στο ιατρικό κέντρο, στο γιατρό, στο νοσοκομείο, ή πληρώνει φροντιστήρια. Άρα όλα αυτά πρέπει να γίνουν. Και παιδεία για το θέμα της ανάπτυξης και της οικονομίας της γνώσης, αλλά και αναδιανομή του εισοδήματος και ανασυγκρότηση του κράτους για να έχουμε ένα στοιχειώδες επίπεδο κοινωνικής συνοχής.

Ας δοκιμάσουμε να κοστολογήσουμε όλα αυτά τα ωραία πράγματα. Παιδεία και έρευνα. Για να ανέβουμε στα επίπεδα της Ευρώπης χρειαζόμαστε αυξημένες δαπάνες γύρω στο 2,5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, για να καταπολεμήσουμε τα φαινόμενα φτώχειας. Θέλουμε 0,25% του ΑΕΠ.

Εθνικό σύστημα υγείας για να λειτουργήσει στοιχειωδώς καλά με τις νοσοκόμες και το υπόλοιπο προσωπικό που χρειάζεται και τις βελτιώσεις της κτιριακής υποδομής, θέλουμε τουλάχιστον 1% του ΑΕΠ παραπάνω. Και ασφαλώς υπάρχει και ο άγνωστος «Χ» που λέγεται ασφαλιστικό σύστημα και θα κριθεί από την επικείμενη μεταρρύθμιση.

Άθροισμα; Το άθροισμα είναι ένα πρόσθετο πρόγραμμα της τάξης των 7 δις ευρώ, περίπου 3,5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Που θα βρούμε τα λεφτά; Επεσήμανα πέντε πηγές. Η πρώτη είναι ο εξορθολογισμός των δαπανών μέσα από την καταπολέμηση της σπατάλης, στην οποία αναφέρθηκα προηγουμένως.

Ο δεύτερος είναι η μείωση των αμυντικών δαπανών που γνωρίζω ότι υπάρχουν ακόμα περιθώρια, το τρίτο είναι η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής στην οποίαν επίσης αναφέρθηκα. Και θα προσθέσω παραπέρα αποκρατικοποιήσεις και βεβαίως παραπέρα συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη χρηματοδότηση των δημοσίων έργων. Είναι προφανές ότι στο πλαίσιο αυτό η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να ειπωθεί σαν ενιαίο σύνολο. Η μεταρρύθμιση στους φόρους θα συμβαδίζει με την καταπολέμηση της σπατάλης και βεβαίως προφανώς θα έχει προοδευτικό και αναδιανεμητικό χαρακτήρα.

Πως όμως όλα αυτά πρέπει να συνδεθούν. Πιστεύω ότι το σωστότερο είναι να επαναλάβουμε ένα εγχείρημα τύπου ONE. Να τα βάλουμε όλα κάτω, τις δαπάνες, τις μεταρρυθμίσεις και τις πηγές χρηματοδότησης, σε ένα τετραετές πρόγραμμα ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής, το οποίον θα δεσμευθούμε ότι θα υλοποιήσουμε αφού όμως προηγουμένως αυτό το πρόγραμμα αποτελέσει αντικείμενο ευρύτερης κοινωνικής συμφωνίας.

Εκτιμώ ότι οι επόμενες εκλογές θα είναι το άριστο πολιτικό βήμα για να προτείνουν οι πολιτικές δυνάμεις το πρόγραμμα εκείνο ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής, με τις βασικές παραμέτρους που ανέφερα, πάνω στο οποίο να κληθεί ο λαός να αποφασίσει. Αυτές οι συζητήσεις σε στενό κύκλο σε αυτό εξάλλου αποβλέπουν, το να διαμορφώσουμε το πλαίσιο εκείνο μέσα στο οποίο ο μέσος πολίτης ο οποίος δεν είναι αναγκαστικά ούτε Οικονομολόγος ούτε Οικονομολόγος της υγείας ούτε Εκπαιδευτικός, θα μπορέσει να καταλάβει ποιο είναι το διακύβευμα και με πόση επιμονή και έμφαση θα πρέπει να στηρίξει αυτές τις πολιτικές.

Η διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης, την οποίαν έχουμε

και σήμερα, δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως άλλοθι απραξίας ή αδράνειας. Δεν πρέπει να μας αποκοιμίσει. Όπως εξήγησα προηγουμένως το αναπτυξιακό μοντέλο της ΟΝΕ εξαντλεί τις δυνατότητές του. Όμως είναι λίγο πονηρό το μοντέλο αυτό, ενώ εκτός ΟΝΕ οι κρίσεις έρχονταν απότομα, συναλλαγματικές κρίσεις, υποτιμήσεις, κι έτσι ξυπνούσε ο λαός, ξυπνούσε η Ελλάδα και εκινείτο για να αντιδράσει, όπως αντέδρασε για παράδειγμα το 1993-1994 όταν βάλουμε μπροστά τη διαδικασία της ΟΝΕ, τώρα η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ μας αποκοιμίζει γιατί μας απαλλάσσει από τον κίνδυνο απότομων κρίσεων. Έχουμε μπει σε μία διαδικασία αργά φθίνουσας πορείας και αν δεν ξυπνήσουμε εγκαίρως φοβάμαι ότι σε δύο τρία χρόνια μπορεί να βρεθούμε μπροστά από πολύ δυσάρεστες εκπλήξεις. Οι μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση και το κράτος επείγουν διότι αργούν να αποδώσουν. Έχουμε ήδη καθυστερήσει, σε σχέση με τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Η Φιλανδία για παράδειγμα αντιμετώπιζε ανάλογα φαινόμενα κάμψης της ανάπτυξης το 1990. Έκανε μια μαζική στροφή στην παιδεία και στην κοινωνική συνοχή και τα αποτελέσματα τα βλέπουμε. Έχει για πάρα πολλά χρόνια υψηλή ανάπτυξη και περίπου μηδενική ανεργία. Το σημερινό τέλμα δεν πρέπει να εξακολουθήσει. Και από τη σκοπιά αυτή φοβάμαι ότι ο σημερινός προϋπολογισμός του 2007 με το ελαφρυντικό βέβαια ότι είναι ο τελευταίος προϋπολογισμός της σημερινής κυβερνητικής θητείας, είναι όμως μία χαμένη ευκαιρία. Θα μπορούσε στο πλαίσιο μιας συνολικότερης μεταρρυθμιστικής προσπάθειας όχι στα λόγια αλλά στην πράξη να σηματοδοτήσει τον αναπροσανατολισμό της εθνικής μας στρατηγικής στην οικονομία της γνώσης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Σε κάθε περίπτωση θα ήθελα να καταθέσω μία τελική θέση. Η Ελλάδα για να προλάβει το τρένο της σύγχρονης εποχής, όπως ευτυχώς το πρόλαβε το 2000, ο σχεδιασμός και οι αποφάσεις πρέπει να προχωρήσουν άμεσα. Χωρίς ισχυρή ανάπτυξη και ταυτόχρονα άσκηση ενεργού κοινωνικής πολιτικής, τα σημερινά προβλήματα θα ωχριούν απέναντι σε αυτά που θα αντιμετωπίσουμε σε λίγα χρόνια. Χρειάζεται τόλμη, πρέπει με τόλμη να απαντήσουμε στις νέες προκλήσεις.

Ευχαριστώ πολύ.